

УДК 323(477):327

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v037.2022.32>

В. А. Ліпкан

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7411-2086>

доктор юридичних наук, професор,

докторант відділу правових проблем політології

Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України

ІДЕЯ ПОЛІТИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ

Загальна постановка проблеми. Для багатьох осіб війна проти України стала чимось неприйнятним, неочікуваним. На жаль, більшість представників органів державної влади, декларуючи свою готовність, виявилися насправді неготовими. Пропонуючи розвивати тематику побудови національної стійкості, навіть було розроблено відповідну концепцію. Натомість в нашій державі не реалізується концепція правової безпеки, засади якої мною було подано у 2012 році спільно з моїми аспірантами. Питання наступне: хто досліджував практичну користь від ухвалених нормативних актів? Хто вимірював корисність та ефективність виконання тих чи інших рішень? Хто поніс відповідальність за неправильні і не корисні нормативні акти, особливо акти стратегічної правотворчості?

Питань можна ставити багато, але формування так званої «системи стійкості» з наукової позиції – абсолютний абсурд і нісенітниця. Але про це мною підготовлено окреме наукове дослідження. Утім, в рамках тематики стійкості також дотично згадується тема готовності. Але, на жаль, у вираженій постановки наукової проблеми щодо необхідності дослідження сутності та змісту готовності не існує.

Більше того, в рамках даної наукової статті питання формування саме **політичної готовності** порушується вперше в рамках політичної науки.

Аналіз публікацій. Багатоплановість обраної для дослідження теми зумовлює звернення до ряду методологічних аспектів, зокрема політологічних досліджень науковців з Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України: О.В. Скрипнюка, В.П. Горбатенко, О.М. Костенко, І.О. Кресіна, Ю.І. Римаренка, В.Ф. Сіренко.

Окремі тенденції формування теоретичної концепції безпеки та вивчення окремих їх властивостей в рамках безпекових і політичних досліджень знайшли своє відображення в різногатункових доробках Д.Г. Бобра, О.С. Бодрука, Д.С. Бірюкова, С.І. Даніленка, С.І. Кондратова, М.А. Ожевана, Б.О. Парахонського, Г.М. Перепелиці, С.І. Пирожкова, Г.Г. Почепцова, О.М. Суходолі та ін.

Важливе місце серед публікацій посідають власно мої дослідження – професора В.А. Ліпкана, в яких тематика гомеостазу, стійкості, готовності та рівноваги порушувалася ще з 2002 року, а та-

кож публікації моєї наукової школи, серед яких маститими є роботи таких авторів, як: Г.Ю. Зубко, І.В. Діордіца, О.А. Мандзюк, Ю.С. Максименко, А.М. Лобода, В.В. Майоров, В.Ю. Кобринський.

Однак окреме вивчення ідеї готовності і вивчення її політичного виміру не висвітлено на достатньому науковому рівні, більше того, незважаючи на певну трендовість тематики «національної стійкості», вона так і не стала предметом самостійних досліджень у рамках політичних наук.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У сучасних наукових політологічних дослідженнях замало уваги приділено розвитку концепції теорії геостратегії, складовим компонентом якої є формування категорійно-понятійного апарату. Однією із таких важливих і актуальних для дослідження ідей виступає ідея політичної готовності, на підставі чого і має бути сформовано конкретне поняття політологічної теорії.

Мета статті полягає у визначенні політичного виміру ідеї національної готовності.

Для досягнення поставленої мети були поставлені та вирішені такі наукові завдання: 1) визначено рівень уживаності поняття «готовність» у політико-безпекових документах; 2) сформовано дериват тлумачення даного поняття через аналіз актів стратегічної правотворчості; 3) подано авторську концепцію тлумачення ідеї політичної готовності через вираження її системного виміру; 4) проаналізовано найсучасніші підходи в США до розуміння і практичної реалізації концепції готовності; 5) сформовано засади дослідження політичної готовності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Особлива актуальність з'ясування політичного виміру «ідеї національної готовності» зумовлена підступною, системною, послідовною війною, яку Росія розпочала відразу ж після відновлення Української державності і проголошення незалежності 24 серпня 1991 року. Війна відбувалась гібридними методами впродовж 31 року незалежності, з 2014 року вона перейшла в активну фазу, а 24 лютого 2022 року знайшла вияв у безпосередній збройній масштабній агресії, актах міжнародного тероризму і геноциду. Причому саме політична готовність путінського режиму є ключовим критерієм прогнозування застосування хімічної

та ядерної зброї проти України. Але це – внутрішній вимір. Однак існує і зовнішній.

Так, події з коронавірусом лише додали додаткової актуальності темі **готовності**: адже більшість держав, які ззовні відповідали усім ознакам «готовності», мали потужну економічну базу, багатоцільові документи, передусім йдеться про США, виявилися не здатними до практичних дій щодо попередження та мінімізації наслідків від пандемії і ефективній протидії вірусу COVID-19. Політична система була підготовлена до дій, однак виявилася не здатною до реалізації політичних рішень в перші часи уявиження пандемії.

Як наслідок: на практиці проголошена у різноманітних концепціях і програмах, директивах «готовність» звелася до чисельної дисфункціоналізації політичної системи, фрагментарного використання ресурсів політичної влади, масштабування деструктивних елементів політичного режиму, порушення зв'язків між складовими частинами політичних відносин, а також деактивації політичних еліт у кожній державі окремо. Причому концепція стратегічної автономії не спрацювала.

Відсутність **готовності** інституціональної структури, так само як і громадянського суспільства, які взагалі показали свою нездатність діяти злагоджено в екстремальних умовах, умовах нестабільності, невизначеності загроз та напрямів їх нейтралізації тощо актуалізували необхідність не лише продовження нескінченних теоретичних дебатів та усіляких помпезних заходів у вигляді різноманітних конференцій щодо тих інших питань державотворення, а й передусім формування засад для функціонування ефективних планів **готовності держави та суспільства, а також особи як єдиного цілісного організму** до виникнення системних масштабних, в тому числі й не прогнозованих ситуацій кризового та надзвичайного характеру.

Ще раз додатково підкреслю, що має йтися не лише про **готовність** різноманітних компонентів інституалізованих форм політики, а й реальну здатність до практичних, результативних та ефективних дій усіх елементів політичної системи, в тому числі й інститутів громадянського суспільства, реалізуючи політику публічно-приватного партнерства. Безперечно важливою виступає роль конкретних осіб, громадян України, їхніх родин, включаючи тих, хто потребує особливої допомоги (особи з особливими потребами).

Окремо акцентую на необхідності послугоування методологічним інструментарієм політичної лінгвістики. Адже саме в рамках даної теорії знаходить своє науково обґрунтоване пояснення таке «захоплення» і фетишизація іншомовної термінології, бажання вмістити в незрозумілі для суб'єктів політичної системи терміни певний політико-мовний контекст, який поінколи був дефор-

мований тривалим перебуванням у складі чужорідних державних організмів і пов'язаними із цим асиміляційними і акультураційними процесами.

Так, на думку *Л. Нагорної*, «політична мова в її інтерпретації розглядається не лише як інструмент описання тих або інших політичних явищ, але й як чинник активного впливу на політичний процес шляхом формування ціннісних настанов і поведінських стереотипів» [1, с. 161]. Отже, від правильного розуміння ідеї політичної готовності будуть сформовані коректні підходи до вироблення дефініції готовності.

Важливим елементом наукового дослідження, виступає з'ясування поняття, логіка чого складається з таких поетапних дослідницьких компонентів:

- 1) вивчення доктринальних підходів;
- 2) з'ясування уживаності і змісту поняття готовності в сучасному законодавстві, зокрема актах стратегічної правотворчості.

Аналіз дефініції: доктринальний підхід

Ідеї стійкості тим чи іншим чином були присутніми при описі різноманітних форм політики. Зокрема, один із фундаторів науки про політику, *Нікколо Макіавеллі*, виділяючи три правильні форми правління (та відповідні їм антиподи): 1) монархію (тиранію); 2) аристократію (олігархію); 3) народне правління (охлократію) – звертає увагу на їхню *нестійкість*, віддаючи належне *республіці*, через те, що вона найбільше відповідає вимогам рівності та свободи, *є більш стійкою*, ніж монархія, краще пристосовується до різних умов, забезпечує єдність і могутність держави.

Тож мислителі давнини також не лише порушували теоретичні питання, а й знаходили практичні форми реалізації політичної влади, спираючись на необхідність існування такої властивості в рамках політичної системи, як *стійкість*.

Питання формування стійкої держави порушували у тому чи іншому контексті і видатні українці мислителі, публіцисти, політики, історики та філософи – інтелектуальна еліта. Зокрема, ідеолог українського консерватизму *В. Липинський* у своєму політичному трактаті «Шляхта на Україні» [2] також порушує питання про те, що українці потребують *стійкої* держави. Більше того, він звертає увагу на те, що саме держава має об'єднати своїх мешканців до єдиного організму, який є наслідком спільного життя та спільних інтересів, породжує колективну свідомість і раціональне бажання спільного самовираження у формі власної нації.

Тож тема політичної готовності і політичної стійкості має своє історичне підґрунтя.

В унісон із *В. Липинським*, розвиваючи його думки, переконаний, що політичний організм є триєдиним. Саме ця єдність зв'язків та елементів між собою утворює цілісний організм (особа, суспільство і держава), який має зберігати сут-

тево важливі характеристики свого ефективного функціонування за умови перманентного впливу потенційних суперечностей між національними інтересами та глобалізацією.

Адже постановка завдань *готовності* лише щодо державних інституцій до гуманітарних надзвичайних ситуацій, як, наприклад, на це звертає увагу і Д. Бірюков [3, с. 224], є критично неповною. Оскільки, як вірно відзначає О. Резнікова, в умовах посилення глобалізації може виникати протиріччя між цілями державної політики і потребами глобального розвитку [4].

Тож саме єдність усього суспільства, всіх складових частин єдиного організму і виступає рушієм ефективного його розвитку саме як системи.

На підтвердження моєї гіпотези звертаємось до американських документів офіційного характеру стосовно інфраструктури і надibuємо там термін *суспільство в цілому (Whole Community)*, як один із ключових та провідних принципів функціонування політичного організму. Під даним терміном розуміється:

- 1) окремі особи та їхні родини, включаючи осіб з особливими потребами;
- 2) бізнес;
- 3) релігійні та громадські організації;
- 4) неприбуткові організації;
- 5) освітні та наукові організації, академічне суспільство;
- 6) засоби масової інформації;
- 7) всі рівні органів публічної адміністрації, включаючи загальнодержавний, місцевий, територіальний, федеральний рівні, племенні та островні зони.

Причому ця спадковість зберігається і в плані готовності, виголошеному 31 серпня 2022 року Президентом США Дж. Байденом [5], аналіз якого я здійснию нижче у статті.

Такий широкий перелік здійснюється не для того, щоб лише перерахувати компоненти категорії *«суспільство в цілому»*, а з метою чіткого визначення як самих суб'єктів, так і покладання на них обов'язків та відповідальності за вчинення певних дій:

- 1) включення даних категорій осіб у підготовку та розвиток документів стосовно сфери національної готовності;
- 2) забезпечення та легітимація їхньої ролі та відповідальності, відображена у відповідних нормативних актах [6].

У цьому ракурсі з позицій *структурного реалізму*, якщо стан порушення рівноваги у політичній системі не буде усунуто, відбудеться або зміна політичних суб'єктів управління, або заміна принципів функціонування даної політичної системи, і будуть встановлені нові параметри рівня стійкості та рівноваги, які відобразатимуть перерозподіл управління над *стратегічним потенціалом* соціальної системи в цілому.

На це відповідно до предмета власних досліджень звертають увагу й інші дослідники, відзначаючи і акцентуючи на необхідності застосування наукової методології при дослідженні завдань *формування стійкості систем різної природи* [7].

Натомість, окрім зазначення на необхідності розроблення такого документа як Концепція забезпечення національної системи стійкості в окремих публікаціях тих чи інших авторів, я не знайшов саме наукового обґрунтування постановки безпосередньо даного питання і гіпотези його вирішення, а тим більш моделі запропонованої методології, за допомогою якої вони мають вирішуватися, зокрема щодо будови так званої *«національної системи стійкості»*. Дисонує цим позиціям дослідження С.С. Теленика, в яких автор застосовує значний арсенал методологічних підходів при дослідженні проблем стійкості державної системи захисту критичної інфраструктури [8].

Цікавою є позиція, викладена в аналітичній записці НІСД щодо національної стійкості, в якій відзначено, що розбудова *національної стійкості* є одним із пріоритетних напрямів політики національної безпеки України на сучасному етапі, вона обумовлена необхідністю забезпечення готовності держави і суспільства до реагування на широкий спектр загроз різного походження, а також безперервності основних процесів у державі [9].

Різні автори, визначаючи поняття *«стійкості»* критичної інфраструктури, стверджують, що воно включає спроможність надійно функціонувати у штатному режимі, адаптуватися до умов, що постійно змінюються, протистояти та швидко відновлюватися після реалізації загроз будь-якого виду [10].

Натомість з даного визначення не є зрозумілим, чи припускає його автор інертність і нечутливість системи та впливів або допускає гнучке реагування на зміни, або трансформацію. Адже Українська держава після перемоги над ворожою коаліцією суб'єктів на чолі з РФ, які почали агресивну загарбницьку війну 24 лютого 2022 року, не повернеться до початкових показників свого функціонування, оскільки власно саме ці показники (*в тому числі і реалізовані наукові дослідження в політичному вимірі, які лягли в основу тактичного розвитку політичного курсу правлячими елітами*) і призвели до війни.

Держава буде трансформуватися, змінюватимуться державні інститути і структура політичних відносин, а також мають бути кардинально змінені безпосередні суб'єкти політичного процесу, включаючи утворення хабу стратегічних архітекторів, будуть модифіковані зв'язки різних суб'єктів політичної системи між собою, має бути змінена стратегічна культура – все це є об'єктивними вимогами нової стратегічної реальності. Тобто якщо виходити з догматичної позиції, то концепція *стійкості* не верифікована практикою

сучасних політичних відносин, вона не відбиває сутності та змісту сучасних політичних процесів, якщо її в цитованому форматі екстраполювати на поствоєнну Українську державу.

Відтак стійкість системи фактично виступає тим ортодоксальним, регресивним важелем та компонентом, елементом, який має повернути її до початкового стану незбуреності, тобто стійкість за своїм онтологічним змістом передбачає збереження системи у первісному стані рівноваги до настання будь-яких збурень.

Отже, повернення системи до початкового стану – помилковий шлях імплементації, тим більше впровадження так званої *системи стійкості* до розвитку Української держави. За сучасних умов формування *національної системи стійкості* не відповідає характеру та змісту міжнародних відносин, не відображає трансформаційний зміст політичних відносин, є відлунням застарілої парадигми трактування безпеки як «стану захищеності», а відтак є недоцільною для реалізації через відсутність стратегічної перспективи розвитку, унеможливлення паритетної та корелятивної або детермінованої трансформації політичної системи сучасним тенденціям глобалізації, нестабільності і нелінійності.

Головне: стійкість іманентно характеризується деконструктивним і регресивним потенціалом, пов'язана зі стабільністю і відсутністю трансформаційного розвитку.

Переконаний, що *концепція гомеостазису (тип динамічної рівноваги, притаманний складним системам, що саморегулюються, який полягає у підтримці суттєво важливих для збереження системи параметрів у допустимих межах)* [11, с. 185] більш точно відповідає розвитку та трансформаціям повоєнної України, а головне: вона відображає розвиток через трансформацію, а не розвиток через стабільність і повернення, тобто зворотного руху, до минулого стану. Оскільки рівновага є умовою стійкості, то розгляд рівноваги в рамках концепції готовності потребує окремої наукової уваги.

За цих умов в рамках політичної системи стійкість може забезпечуватися трьома основними чинниками: 1) значною кількістю зв'язків між політичними інститутами; 2) децентралізацією влади і солідарною відповідальністю суб'єктів політичної системи; 3) наявністю міжнародної мережі діаспор, лобістських структур, системних активних заходів, в тому числі стратегічних комунікацій, а також включенням інших політичних суб'єктів геостратегічного ландшафту.

Також тут дається взнаки дуалістичне положення, за яких безпека протиставлялася розвитку, а відтак безпека, що трактувалася як *стан захищеності*, асоціювалася зі стійкістю. Натомість, якщо виходити з положень про іманентну дина-

мічність безпеки, то за такого випадку зміст *і значення стійкості і готовності* набувають іншого осучасненого змісту. Більше того, суто логічно, стійкість не може призводити до розвитку, оскільки не передбачає трансформацій та змін внаслідок впливу чинників різного характеру, природи та інтенсивності.

Звідси, твердження, що містяться в окремих наукових публікаціях, про те, що «стійкість – основа прогресивного розвитку» [12, с. 14], не мають під собою науково обґрунтованих підстав, заснованих на формальній логіці.

Якщо виходити із консенсусного розуміння *політики*, яка «виникає з метою узгодження індивідуальних та групових інтересів шляхом делегування частини прав та свобод громадян державним та недержавним інституціям, що полягає у збереженні цілісності та єдності диференційованого суспільства», то категорія стійкості має трактуватися і вивчатися конкретно щодо кожного елемента політичної системи окремо і здебільшого вона виступатиме характеристикою стану, описом рівня прояву властивості того чи іншого елемента, але аж ніяк не становитиме окремої системи (в класичному і парадигмальному розумінні даного терміна).

Політична рефлексія ідеї готовності в політико-безпекових документах

У рамках *теорії геостратегії*, яка розробляється мною в різних аспектах [13], важливу роль посідають акти стратегічної правотворчості, до яких, зокрема, належать різноманітні секторальні стратегії [14], які затверджує своїми указами президент України. Відтак, зберігаючи логіку дослідження, сегментом для аналізу в рамках саме геостратегічного дискурсу [15] виступають акти стратегічної правотворчості [16]. Серед них, з урахуванням обсягів наукової статті, оригінальності і актуальності, зосереджу вагу на тих стратегіях, які були затверджені у 2021 та 2022 роках.

Так, у *Стратегії забезпечення державної безпеки* [17], затвердженій 16 лютого 2022 року, в якій визначаються реальні й потенційні загрози державній безпеці України, напрями та завдання державної політики у сфері державної безпеки і яка виступає основою для планування і реалізації політики у сфері державної безпеки – *жодного разу не згадується про готовність*.

Для об'єктивності аналізу також аналізувалося застосування і використання термінології, що описує поняття «готовність», зокрема такі лексеми: реагування, кризоваситуація, надзвичайнаситуація.

Зокрема, поняття «реагування» зустрічається лише одного разу в п. 21 даного документа, де визначено, що суттєва зміна природи сучасних загроз усіх рівнів, розмиття меж між ними, проведення підривної діяльності нижче усталених порогів їх виявлення суттєво ускладнює не лише

забезпечення належного реагування на такі загрози, але й прогнозування подальшого розвитку безпекової ситуації взагалі.

Водночас поняття готовності в *Концепції забезпечення національної стійкості* визначається саме як забезпечення належного рівня готовності держави і суспільства до реагування на загрози національній безпеці, надзвичайні та кризові ситуації різного походження на будь-яких етапах.

Причому такі лексеми, як надзвичайні і кризові ситуації, даного разу не зустрічались в даному документі.

У *Стратегії воєнної безпеки України* [18] готовність інтерпретується таким чином:

- 1) готовність до оборони / надання відсічі збройній агресії / захисту;
- 2) технічна готовність;
- 3) рівень бойової готовності та спроможностей;
- 3) підтримання готовності.

У *Стратегії інформаційної безпеки України* [19] лише одного разу зазначено на необхідності підвищення рівня готовності громадян України до виконання обов'язку із захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. А саме визначення даного поняття, його характеристики не надаються.

Так само і у *Стратегії людського розвитку* [20] термін «готовність» вживається лише контекстуально без пояснення у таких значеннях: підвищення готовності до протидії і виконання обов'язку.

Окрім згаданого, цікавим видається виділення не лише окремих видових компонентів готовності (бойова, технічна, мобілізаційна тощо), а й утворення неологізмів.

Зокрема, йдеться про кіберготовність – здатність всіх заінтересованих сторін, насамперед суб'єктів сектору безпеки і оборони, своєчасно й ефективно: 1) реагувати на кібератаки; 2) забезпечити режим постійної готовності до реальних та потенційних кіберзагроз; 3) виявляти та усувати передумови до їх виникнення, забезпечивши тим самим кіберстійкість передусім об'єктів критичної інформаційної інфраструктури [21]. Тобто, як бачимо із цього визначення, кіберготовність виступає умовою забезпечення кіберстійкості.

Однак слід також і зазначити виявлені мною в ході дослідження НПА, в яких взагалі не згадується про готовність:

- 1) Закон України «Про критичну інфраструктуру» [22];
- 2) Стратегія деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя [23];
- 3) Стратегія зовнішньополітичної діяльності України [24];
- 4) Стратегію біобезпеки та біологічного захисту [25].

У Законі України «Про основи національно-го спротиву» [26] термін готовність вживається в таких словоформах:

- 1) готовність до спротиву / дій / виконання завдань за призначенням;
- 2) готовність і здатність виконання обов'язку щодо захисту;
- 3) стан готовності сил і засобів/ зони (району) територіальної оборони;
- 4) контроль за готовністю.

У Законі України «Про оборону» [27] термін готовність також вживається в різних значеннях:

- 1) готовність до оборони / виконання завдань / спільних;
- 2) готовність та здатність відповідних суб'єктів;
- 3) забезпечення готовності;
- 4) бойова та мобілізаційна готовність;
- 5) підтримка у готовності.

Знаковим стало прийняття *Концепції забезпечення національної системи стійкості*, ухваленої 27 вересня 2021 року, майже за 5 місяців перед початком агресивної війни путінського режиму проти Української держави [28]. Даним документом визначено мету, основні принципи, напрями, механізми і строки запровадження та функціонування *національної системи стійкості*, спрямованої на забезпечення здатності держави і суспільства своєчасно ідентифікувати загрози, виявляти вразливості та оцінювати ризики національній безпеці, запобігати або мінімізувати їх негативні впливи, ефективно реагувати та швидко і повномасштабно відновлюватися після виникнення загроз або настання надзвичайних та кризових ситуацій усіх видів, включаючи загрози гібридного типу, але не обмежуючись ними.

Розглядаючи зміст даного документа, відзначаю розмитість і в окремих випадках суперечливість множинності визначення і непослідовності використання поняття «готовність».

Здійснений контент-аналіз уможливив констатувати, що частотність вживання даного терміна склала п'ять разів і він згадувався в таких контекстах [29]:

- 1) готовність – здатність швидко і належним чином реагувати на загрози, надзвичайні і кризові ситуації;
- 2) готовність передбачає наявність планів дій щодо спільного реагування на будь-які загрози, належний рівень теоретичної і практичної підготовки усіх суб'єктів забезпечення національної стійкості до реагування на загрози і кризові ситуації на усіх етапах циклу забезпечення національної стійкості;
- 3) забезпечення готовності до реагування та взаємодії органів державної влади і громадян в умовах виникнення загроз і настання кризових ситуацій, підтримання функціонування базових елементів національної системи стійкості;

4) забезпечення *готовності* та *реагування* на загрози, надзвичайні та кризові ситуації;

5) забезпечення *належного рівня готовності* держави і суспільства до *реагування* на загрози національній безпеці, надзвичайні та кризові ситуації різного походження на будь-яких етапах.

Нижче наведе власні висновки щодо аналізу змісту даного поняття, поданого в *Концепції забезпечення національної системи стійкості*, які викладу через формулювання окремих пунктів:

1) *готовність* – це *властивість* системи, яка виражена через її *здатність*: характеристика, яка визначає якість, міра обсягу різноманітних параметрів / чинників впливу на систему протягом визначеного проміжку часу;

2) *здатність* унаочнюється через *реагування* – дії, поведження себе певним чином під впливом чого-небудь або у відповідь на щось, виявляючи відповідне ставлення, відповідь на вплив чинників різної природи та інтенсивності;

3) *реагування* відбувається на *чотирьох безпекогенних чинниках*: 1) загрози; 2) надзвичайні ситуації; 3) кризові ситуації; 4) загрози національній безпеці;

4) *часовий проміжок реагування* визначено в двох різних по суті вимірах: 1) усі етапи циклу забезпечення національної стійкості; 2) будь-які етапи;

5) *умовами реагування* виступає: 1) виникнення загроз і настання кризових ситуацій; 2) підтримання функціонування базових елементів національної системи стійкості;

6) визначено чотири суперечливі групи *суб'єктів реагування*: 1) держава (органи державної влади); 2) суспільство; 3) усі суб'єкти забезпечення національної стійкості; 4) громадяни.

Вересень 2022 – Місяць Національної готовності США

Як мною вище зазначалося, в США та деяких західних країнах діяльність із формування готовності до реагування на загрози та небезпеки розглядається в контексті реалізації державної політики національної безпеки, причому в рамках формування *планів* із національної стійкості та готовності („national resilience”, „national preparedness / readiness”). Зважаючи на актуальність даного дослідження, проаналізую найостанніший документ станом на вересень 2022 року.

Адже дуже характерним і вельми знаковим є те, що дана стаття виходить у вересні 2022 року – тому місяці, який президент США Дж. Байден проголосив *Місяцем Національної Готовності* [30].

У рамках поданого документа визначено характерні ознаки розуміння ідеї готовності саме в політичному вимірі, які резюмує по пунктах:

1. При викладенні розуміння готовності йдеться саме про *preparedness*, тобто зобов'язання адміністрації Дж. Байдена щодо *підготовки* країни

до стихійних лих, як природних, так і спричинених людиною, і особливо до екстремальних погодних явищ. Причому акцент у цій підготовці здійснюється на наявності ресурсів, а поняття *убезпеченості* виражено терміном *safe* на протилежності терміну *security*.

2. Рівень негативного впливу корелює із рівнем *вразливості*, який, у свою чергу, пов'язаний із рівнем фінансових заощаджень конкретної родини.

3. Згадування поняття стійкості відбувається саме через означення її як властивості і характеристики стану готовності в умовах дії катастроф (*strengthening our disaster resilience*), робиться зазначення вже на зв'язок із національною безпекою *national security*, на відміну від п. 1, в якому було вжито термін *safe*.

4. Відмітною є відсутність кореляції англійської термінології: якщо щодо безпеки родин вживається термін „*to keep their families safe*”, то коли йдеться про незахищеність житла, вживається термін „*prone to housing insecurity*”. Таким чином, порушується відповідність і логічність та послідовність застосування термінології, адже якщо йдеться про „*safe*”, то антонімом виступає „*unsafe*”, якщо йдеться про „*security*”, то протилежний рівень управління небезпеками та загрозами має позначатися терміном „*insecurity*”.

5. Визначаються чинники, щодо яких має бути посилено готовність, тобто описуються очікувані можливі негативні зміни, до яких і реагування на які має бути підготовлено заздалегідь: кліматичні зміни, стійкість енергетичної інфраструктури до майбутніх природних і техногенних катастроф (вони також окремо визначені в законі про інфраструктуру, який підписав Д. Байден).

6. Окрема увага приділена формуванню більш *стійких* ланцюжків поставок, зокрема виробництву напівпровідників в Америці.

7. Акцентовано на боротьбі з пандемією COVID-19 та іншими збудниками, передусім підготовці до появи майбутніх біологічних загроз природного, випадкового та навмисного походження. Відтак ключовою функцією готовності виступає *завчасне прогнозування* загроз різного характеру, а також прорахунок імовірності їх актуалізації. *Готовність до пандемії*, безпека охорони здоров'я та глобального здоров'я визначено **головними пріоритетами національної безпеки**. Додатковою характеристикою *готовності* виступає посилення потенціалу щодо *запобігання, виявлення та реагування на загрози* інфекційних захворювань у всьому світі.

8. *Готовність* визначено як колективні зусилля, які вимагають спільної роботи всього уряду та громад, які представляє Адміністрація Президента. Федеральне агентство з управління надзвичайними ситуаціями (ФЕМА) допомагає підготу-

вати націю – навчаючи, підвищуючи кваліфікацію та утримуючи готову робочу силу, яка доступна для розгортання для підтримки постраждалих від катастрофи по всій країні. В цілому чітко відзначено, що FEMA краще готує нашу країну до швидкого реагування (*quickly respond*) та підтримки всіх американців.

9. Наостанок, проголошуючи вересень 2022 року – Місяцем Національної готовності в США, констатується заклик до всіх американців визнати важливість готовності та праці разом, з метою підвищення стійкості і готовності (*importance of preparedness and work together to enhance our resilience and readiness*). Тобто з метою збереження лексичної чистоти і уникнення тавтології відбувається змішування різних понять готовності: *preparedness VS readiness*. Це є певним чином некоректним і не відображає змісту тих явищ і процесів, які вони описують.

На загал доходимо висновку, що поняття готовності спрямовано на формування необхідного і достатнього потенціалу щодо запобігання, виявлення і реагування на загрози. Поняття стійкості вживається як описова характеристика готовності.

У найбільш абстрактному вигляді йдеться про прогнозування, виявлення та ідентифікацію тих чи інших ситуацій, які можуть загрожувати національній безпеці. Причому дана модель будується незалежно від джерел походження та рівнів реалізації загроз та небезпек. Також у рамках плану готовності розробляється система заходів із запобігання та стримування можливості виникнення надзвичайних та кризових ситуацій, підготовки відповідних ресурсів держави до дій, зменшення масштабів впливу (включаючи превентивний захист), власне реагування на кризову ситуацію та мінімізацію (ліквідацію) її негативних наслідків. Тобто готовність відображає стан приготування до ідентифікованої загрози (*preparedness – the state of being prepared, ready or willing* [1, с. 911]).

Зокрема, одним із напрямів діяльності даної системи під час пандемії коронавірусу стало ухвалення керівництвом США рішення від 30 березня 2020 року щодо ізоляції військових та командування на випадок розповсюдження вірусу, з метою збереження керованості системою національної безпеки, в тому числі й ядерними силами, наявності достатньої кількості військових та збереження їхньої фізичної та розумової готовності та здатності виконувати покладені на них завдання та накази щодо оборони країни, недопущення військового вторгнення, а також зниження рівня боєздатності і стану військової безпеки, в тому числі на об'єктах життєво важливої інфраструктури, зокрема й за межами США. Особливу увагу було прикуто до забезпечення безпеки здоров'я військовослужбовців підводних човнів, а також

льотчиків стратегічних бомбардувальників В-52, а також моряків ВМС кораблю Теодор Рузвельт. Відносно ж військовослужбовців загонів спеціального призначення було уведено протокол особистої безпеки в частині збереження *стійкості* здоров'я, який має назву „Delta” [32].

Однак, зважаючи на викладене, поняття *готовності* є обмеженим лише реактивним підходом і відображає потенціал реагування, тобто готовність (*preparedness*), лишаючи осторонь можливість визначення активних безпосередніх дій і реалізації планів у дійсність (*readiness: willingness or eagerness, quickness and ease. Example: the troop readiness for battle* [33, с. 968]).

Висновки та пропозиції. На підставі викладеного *надам особисту концепцію розуміння політичної готовності* крізь призму системного виміру.

Я виділяю і пропоную для позначення двох різних видів готовності вживати два різні терміни, дві українські лексеми: **готовність** і **готовність**.

1. **Готовність** (*preparedness*) – характеристика фактичного стану або рівня підготовки / придатності до використання, розвитку об'єкта в певних заданих умовах і параметрах. За даного випадку готовність інтерпретується як іменник до прикметника «**готовий**» [34, с. 257] і має тлумачитися саме як *характеристика стану* [35, с. 148], за якого зроблені усі необхідні заздалегідь продумані, складені приготування, заготовлення для дальшого використання, сформовано цілком завершене бажання [36, с. 70] зробити у найближчому майбутньому що-небудь і виражається кінцевий *результат стану підготовки, замислу*.

Так, на момент вторгнення Росії до України у 2014 році за рівнем розвитку об'єктів стратегічної, передусім військової інфраструктури, Україна була фактично *готова* (*preparedness*), але вольова здатність до безпосередніх і рішучих дій щодо захисту демократичного конституційного ладу, забезпечення недоторканності державних кордонів тощо, тобто *готовність до дій* (*readiness*) – відсутня, що і призвело до початку тривалої війни. Багато фактів, особливо захоплення Автономної Республіки Крим, коли в той час на півострові перебувало щонайменше 18 000 особового складу ЗСУ, працівники міліції, СБУ, інших суб'єктів забезпечення національної безпеки України є свідченням саме відсутності здатності до результативних дій.

Адже жоден із них, *будучи готовим стріляти в тирі*, виявив *неготовність натиснути на гачок*, ліквідувавши реального ворога, оскільки перед ним стояли «брати-росіяни»; рівно як і серед політичної еліти: було багато заяв про те, що Україна готова, було багато парадів на День Незалежності, багато військових отримували звання та нагороди, не беручи безпосередньої участі і зброй-

них конфліктах, утім правляча політична еліта виявила **повну неготовність** до того, щоб віддати прямі накази боронити державу, вести вогонь на ураження та ліквідувати усіх до одного загарбників нашої території та порушників конституційного ладу – представників ССО РФ, яких із легковажною рукою безграмотних журналістів українських ЗМІ одразу охрестили спотвореною доброзичливою по-дитячому, немов забавка, лексемою «зелені чоловічки».

Якщо звернутись до праць соціал-націоналіста Є. Маланюка, то він чітко це визначив у своїй роботі, відзначивши: «Вірю в Дух. І вірю в енергію Людини, як прояв того Духу. Звідси: нічого неможливого немає. Всі пояснення: обставини і т.п. – зрозумілі, але неістотні. Ми могли нашу – «на розум» абсурдну боротьбу виграти. Забрало Духу і натхненної ним Волі.. рука того, хто давав, заклала в смертельній конвульсії, а того, що мав взяти, показала заслаба» [37]. Фактично на момент ментальної конвульсії української політичної еліти Росія де-факто була єдиною державою в Європі, яка протягом 70 років після завершення Другої світової війни за допомогою власних збройних сил або інших квазіітворень захоплювала територію суверенних держав.

2. **Готовність (readiness)** – вольова здатність суб'єкта управління до вжиття практичних, конкретних, свідомих та вольових, реальних та рішучих дій та заходів, реалізації і використання фактичного стану, операціоналізація стану готовості і трансформація з рівня замислу до рівня реалізації або рівня дальшого спланованого розвитку об'єкта з метою реального досягнення стратегічних цілей. Виявлено придатність до використання, продуману і закінчену, завершену схильність до здійснення конкретних, практичних яких-небудь дій. За даного випадку готовність виражає кінцевий результат дії щодо безпосереднього вжиття заходів.

У 2022 році ситуація була дзеркальною. Так, якщо говорити лише про **співвідношення сил**, то за основними кількісними показниками станом на 24 лютого 2022 року коаліція агресорів (Росія, Білорусь, окуповані путінським режимом території України) значно перевершувала Україну:

1) **за чисельністю населення** – у чотири з половиною рази;

2) **за чисельністю збройних сил** – приблизно у вісім разів;

3) **за основними видами бойової техніки** (танки, БМП та БТР, артилерійські системи) – приблизно в десять разів;

4) **за кількістю літаків і вертольотів** – приблизно у п'ятнадцять разів;

5) **за стратегічною авіацією, ракетною зброєю, розмірами ВМФ Росія мала абсолютну перевагу** [38].

Відтак за рахунок Духу і натхненної ним Волі та Мужності, синергетичної енергії Людей – суспільства в цілому, інтелекту, розвідки, вольової здатності, тактичної кмітливості, рішучості, бойового духу за фактичної відсутності та свідомого знищення військового та стратегічного, включаючи інфраструктурний, потенціалу, держава не була знищена в перші дні війни, а згодом почала деокупацію захопленої ворожою коаліцією держав території [39].

За даного випадку **мірою готовності виступає ефективність і воля, поєднана зі здатністю**, на протипагу цьому *мірою готовності є лише здатність*.

Дуже мітко це підмітив американський генерал *Марк Міллі*, вживаючи термін готовність „**readiness**”: „*Preached readiness combined with caution... be vigilant, but don't pull the trigger unless you are forced*” [40] (проповідувана готовність у поєднанні з обережністю означає бути пильними і не натискати на спусковий гачок, доки не змусять). Дуже влучно генерал Міллі також зауважив на *прогностичну функцію готовності*: „*Balance between readiness today and future modernization*” (баланс між готовністю сьогодні та майбутньою модернізацією) [41]. Також саме на *готовність* акцентував увагу очільник керівників Об'єднаних Штабів *Марк Міллі*, відмічаючи, що **готовність**, модернізація та бойова потужність є ключовими для стримування війни та підтримки миру, і не менш важливими є 1) бойові мультиплікатори командної роботи, 2) згуртованість та 3) добра керованість підрозділів („*Readiness, modernization and combat power are key to deter war and maintain the peace, and equally important are the combat multipliers of teamwork, cohesion and well-led units*”). Більше того, саме **готовність (readiness)**, а не готовість (*preparedness*), виступає ключовим чинником збереження домінування США у майбутньому [42], має як стримуюче, так і військове значення [43].

Відповідно до предмета цього дослідження, формулюємо і два відповідника: *політична готовість і політична готовність*.

У нашій державі питання формування власної геостратегії відбуваються повільно, рамки наукових дискусій звужені геополітикою та її наперед деструктивним для розвитку України теоріями та концепціями, написаними чужинцями.

Ще раз підкреслю: **в рамках будь-яких теорій геополітики існування такої незалежної і самостійної держави, як Україна, не передбачено**.

Політична еліта продовжує формування в рамках чужих інтерпретаційних схем, а відтак політична культура і політична влада мають серйозні проблеми саме із геостратегічним виміром буття наріда-нації і держави, суспільства в цілому саме в якості триединого організму.

Тому маємо творити власну теорію і власну геостратегію, власний шлях свого розвитку, а відтак бути політично готовими до клятьби, війни, суперництва, але і мати готовність до стратегічного виграшу і стратегічної перемоги.

Політична система в Україні виявила свою політичну готовність, незважаючи на неготовність окремих державних інституцій, деформацію і дефрагментацію політичних відносин і структуру політичної культури, колабораціонізм у політичних елітах.

Саме тому в науковому плані важливим є бути *не лише готовим до реагування* (гучні пафосні заяви наївно-щирого снобізму політичних діячів, шедевральні звіти очільників суб'єктів забезпечення безпеки, виступи представників громадянського суспільства, демонстрація сили на різноманітних заходах, навчаннях, інтерв'ю впливовим західним ЗМІ, сугестивна риторика та плебейська поведінка на ток-шоу тощо), а й передусім мати **політичну готовність** до результативної реалізації власних секторальних стратегій в рамках реалізації геостратегії і будови стратегічної автономії, незважаючи на вплив чинників різної природи і характеру, прагматично спираючись як на власний стратегічний потенціал, так і на Дух і нагхненну ним Волю.

Політична готовність – контракт політичної системи із суспільством в цілому щодо практичної здатності самостійно з урахуванням національних інтересів формувати і реалізовувати власні секторальні стратегії, досягати поставлені цілі і перемогати.

Стратегії оборони і захисту мають лишитися для слабких. Наукові теорії, що описують безпеку як «стан захищеності», так само як і ті, *хто обмежує опис ефективності функціонування безпекових систем лише змістом терміна «готовість»* (у поданій мною інтерпретації і концепції в рамках даної статті), мають бути поміщені на полиці до музейних експонатів минулого тисячоліття.

Готовість не відвертає агресії, а лише приваблює її, оскільки агресія, полишена без рішучої результативної відповіді, спричинює ще більшу агресію. До того ж, тією чи іншою мірою моя позиція щодо змісту терміна *готовість* віддзеркалена і в теорії ігор Аумана, в якій дуже змістовно викладено сутність операції відплати в Кібіі 14 жовтня 1953 року (*Retaliatory operation*).

У 2014 році, коли я був консультантом Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, я мав чітку і жорстку науково аргументовану позицію щодо цього. На жаль, тодішнє керівництво країни у той час не дослухалося наших порад, назвавши «партією війни», і РФ анексувала Автономну Республіку Крим, захопила частини українських територій в Донецькій і

Луганській областях. Більше того, РФ отримала карт-бланш від міжнародної спільноти на подальші загарбницькі дії. Задіявши методи сурогатної / гібридної війни (концепцію якої невірно називають доктриною Герасимова), РФ мала достатньо часу підготувалась до масштабної і варварської війни проти України, яку розпочала 24 лютого 2022 року.

Справжня Українська політична еліта та стратегічні архітектори майбутнього повинні мати інтелектуальну, вольову та духовну здатність виробляти і бути здатними фізично і практично результативно реалізовувати переможні стратегії, підтримувати засадничі положення Конституції України, боронити конституційний лад, територіальну цілісність, національну ідентичність, рішучо давати безоглядну відповідь будь-де, будь-кому, завжди і назавжди.

Замало бути лише готовим, треба перебувати у стані готовності, передусім політичної готовності.

Література

1. Нагорна Л. Політична лінгвістика: стан і статус. *Курасівські читання. Наукові записки*. Випуск 30. Книга 2. С. 160–168.
2. Waclaw Lipiński. Szlachta na Ukrainie. Krakowie, 1909. 146 s.
3. Бірюков Д. С. Поняття «стійкість» в сучасних безпекових дослідженнях. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2015. № 5. С. 220–228.
4. Резнікова О.О. Сстійкість України до глобальних ризиків і проблеми державного управління. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 2. С. 22–26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2013_2_5.
5. A Proclamation on National Preparedness Month, 2022. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2022/08/31/a-proclamation-on-national-preparedness-month-2022/>.
6. Mass Care/Emergency Assistance Pandemic Planning Considerations. June 2020. 66 p. URL: https://www.fema.gov/sites/default/files/2020-06/mcea_pandemic_planning_considerations_guide.pdf; Whole Community.
7. Теленик С.С. Побудова державної системи захисту критичної інфраструктури з позиції теорії структурного реалізму. *Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи* : міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 9-10 березня 2018 р. Київ : Центр правових наукових досліджень, 2018. С. 77–80.
8. Теленик С.С. Сучасна потреба у формуванні національної системи стійкості та готовності. *Сектор безпеки України: актуальні питання науки та практики* : збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами VII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 9-10 квітня 2020 р. Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого ; Друкарня Мадрид, 2020. Вип. 35. С. 173–174.
9. Теленик С.С. Створення державної системи захисту критичної інфраструктури з позицій теорії інституційного ізоморфізму. *Правові засади діяльності*

правоохоронних органів : збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами VII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 10-11 грудня 2020 р. Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого ; Друкарня Мадрид, 2020. Вип. 3. С. 96–98.

10. Резнікова О.О. Щодо концепції забезпечення національної стійкості в Україні. *Аналітична записка. Серія «Національна безпека»*. 2020. № 8. С. 1–8.

11. Зелена книга з питань захисту критичної інфраструктури в Україні: зб. матер. міжнар. експерт. нарад / упоряд. Д.С. Бірюков, С.І. Кондратов ; за заг. ред. О.М. Суходолі. Київ : НІСД, 2016. 176 с.

12. Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури України : аналіт. доп. / Д.Г. Бобро, С.П. Іванюта, С.І. Кондратов та ін. ; за заг. ред. О.М. Суходолі. Київ : НІСД, 2019. С. 18.

13. Kondratov, S., Bobro, D., & Horbulin, V., et al. (2017). Developing the Critical Infrastructure Protection System in Ukraine. (General editor O. Sukhodolia). Kyiv: NISS. 184 p. URL: http://en.niss.gov.ua/content/articles/files/niss_EnglCollection_druk-24cce.pdf.

14. Ліпкан В.А. Безпекознавство : навчальний посібник. Київ : Вид-во Європ. ун-та, 2003. 208 с.

15. Висоцька І.Б. Поняття та сутність категорії «соціально-економічна стійкість національної економіки». *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 13–20.

16. Ліпкан В.А. Теорія геостратегії: дискурсивний аналіз. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. № 4(48).

17. Ліпкан В. А. Геостратегія сучасної української держави: засади формування. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. № 42.

18. Ліпкан В.А. Коріння російської геополітики / інтерпретація геополітичного контексту до війни Росії проти України. *Регіональні студії*. 2022. № 30.

19. Ліпкан В.А. Концепція мертвої води: напрями інтерпретації деструктивної геополітичної ідеології на прикладі війни пугінського режиму проти Української держави. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2022. № 2(62).

20. Ліпкан В.А. Анатомія геополітичної деструктивності: на прикладі війни Росії проти України. *Літопис Волині*. 2022. № 27.

21. Ліпкан В.А. Наративний аналіз деструктивних геополітичних концепцій. *Політикус*. 2022. № 4.

22. Ліпкан В.А. Стратегія державної інфраструктурної політики України з позицій нормативізму. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2021. № 32.

23. Ліпкан В.А. Щодо необхідності творення геостратегічного дискурсу. *Політикус*. 2022. № 3.

24. Теленик С.С. Правова природа щорічних Послань Президента України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 1, т. 4. С. 243–249.

25. Харченко Н.П. Особливості стратегії як нормативно-правового акта України. *Пріоритетні напрями розвитку правової системи України*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 24-25 січ. 2020 р.). Львів, 2020. С. 111–114.

26. Харченко Н.П. Стратегічні акти в законодавстві України. *Держава і право в Умовах глобалізації: реалії та перспективи*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро, 31 січ. – 1 лют. 2020 р. Дніпро, 2020. С. 121–124.

27. Харченко Н.П. Стратегія як вид нормативно-правового акта. *Leges Se Viata*. 2019. № 11(305). С. 125–128.

28. Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні: монографія / В.А. Ліпкан, І.М. Сопілко, В.О. Кір'ян ; за заг. ред. В.А. Ліпкана. Київ : О.С. Ліпкан, 2015. 664 с.

29. Стратегія забезпечення державної безпеки : Указ Президента України від 16 лютого 2022 року № 56/2022.

30. Стратегія воєнної безпеки України: затв. указом Президента України від 25 берез. 2021 р. № 121/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 27. Ст. 1321.

31. Про Стратегію інформаційної безпеки : указ Президента України від 28 груд. 2021 р. № 685/2021. *Урядовий кур'єр*. 2021. 30 грудня. (№ 251).

32. Стратегія людського розвитку: указ Президента України від 2 черв. 2021 р. № 225/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 45. Ст. 2758.

33. Стратегія кібербезпеки України : затв. указом Президента України від 26 серп. 2021 р. № 447/2021. *Офіційний вісник України*. 2021. № 70. Ст. 4417.

34. Про критичну інфраструктуру : Закон України. *Голос України від 14.12.2021*. № 236.

35. Стратегія деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя : затв. указом Президента України від 24 берез. 2021 р. № 117/2021. *Офіційний вісник Президента України*. 2021. № 9. Ст. 366.

36. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України : затв. указом Президента України від 26 серп. 2021 р. № 448/2021. *Офіційний вісник Президента України*. 2021. № 22. Ст. 1056.

37. Про Стратегію біобезпеки та біологічного захисту : указ Президента України від 17 груд. 2021 р. № 668/2021. *Президент України*: [сайт]. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6682021-40997>.

38. Про основи національного спротиву : Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2021. № 41. Ст. 339.

39. Про оборону : Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 9. Ст. 106.

40. Концепції забезпечення національної системи стійкості : Указ Президента України від 27 вересня 2021 року № 479/2021. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5017.html>.

41. Концепції забезпечення національної системи стійкості : Указ Президента України від 27 вересня 2021 року № 479/2021. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#Text>.

42. A Proclamation on National Preparedness Month, 2022. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2022/08/31/a-proclamation-on-national-preparedness-month-2022/>.

43. Prepare. Oxford Advanced Learner's Dictionary/ Editor Jonathan Crowther. Fifth Edition. Oxford University Press, 1995. 1430 p.

44. DoD isolating critical troops and commanders to be ready in a crisis amid pandemic. URL: <https://amp.cnn.com/cnn/2020/03/30/politics/us-military-special-protection-measures-coronavirus/index.html>.

45. Ready. Oxford Advanced Learner's Dictionary / Editor Jonathan Crowther. Fifth Edition. Oxford University Press, 1995. 1430 p.

46. Готовий. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і головн. редактор В.Т. Бусел. Київ : Ірпінь, ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.

47. Готовність. Словник української мови / за ред. М.Л. Мандрика. Г-Ж. Т. 2. Київ : Наукова думка, 1971. 552 с.

48. Готовість. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Київ : Українська книга, 2004. 448 с. С. 70.

49. Маланюк Є. Нотатники (1936–1968). Київ : Темпора, 2008. 335 с.

50. Іларіонов А. ЗСУ почнуть наблизитися до паритету з військового потенціалу з російською армією, якщо Україна отримуватиме від союзників \$10–12 млрд на місяць. URL: <https://gordonua.com/ukr/blogs/illarionov/zsu-pochnut-nablizhatisja-do-paritetu-z-viyskovogo-potentsialu-z-rosijskoju-armijeju-jakshcho-ukrajina-otrimuvatime-vid-sojuznikiv-10-12-mlrd-nam-isjats-1615954.html>.

51. Українці творять історію – як відповідь Кремль? Світові ЗМІ аналізують значення «приголомшливого» наступу ЗСУ. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/ukrajina-prigolomshila-svit-bliskavichnim-nastupom-zsu-oglyad-svitovih-zmi-50269089.html>.

52. Ignatius D. Opinion: Travels with Milley: The general brings his big green map' to NATO's flank. URL: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/03/08/ignatius-milley-ukraine-nato/>.

53. Milley M. Milley Says Budget Request Balances Readiness, Modernization. URL: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/2653864/milley-says-budget-request-balances-readiness-modernization/>.

54. Milley M. Milley Says Budget Request Balances Readiness, Modernization URL: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/2653864/milley-says-budget-request-balances-readiness-modernization/>.

55. Timothy Hale CSA Milley: 'Readiness is my No. 1 priority'. URL: https://www.army.mil/article/166838/csa_milley_readiness_is_my_no_1_priority.

Анотація

Ліпкан В. А. Ідея політичної готовності. – Стаття.

У сучасних умовах трансформації політичних систем, нестійкості безпекової конфігурації, неготовності інституціональних структур до розумного та системного реагування на нові загрози та небезпеки особливої уваги набуває потреба у правильному та коректному розумінні ключових понять та засадничих ідей у розрізі політичного виміру їх операціоналізації.

У рамках сучасної геостратегії потрібно творити власні стратегічні імперативи, які мають ґрунтуватися на коректній політологічній термінології, не масштабуючи і не тиражуючи помилок, які допущені, культивовані у святій простоті в нормативних актах, де

окремі поняття легітимуються відповідно до екзотичних примх суб'єктів правотворчості, а не відповідно до об'єктивних реалій та тенденцій творення нової трансформативної політичної реальності, заснованій на нестійкості, нестабільності та нестаціонарності.

У рамках геостратегії як *політико-безпекової практики* сучасної Української держави постало актуальне завдання: відійти від догматичної інтерпретації концепції стійкості, лишаючи осторонь популістські спроби створення відповідної системи, натомість розглянути ідеї політичної готовності крізь призму системного виміру. У рамках геостратегії як *теорії* пропонується розвивати власну геостратегію як політико-безпекову практику, засновану на мовленнєвих традиціях, лексикографічних правилах, в тому числі із застосуванням герменевтичного підходу і політичної лінгвістики. Адже мовна стратегія держави полягає у глибокому знанні рідної мови, а не в масштабуванні зроблених із цвілі спроб поспішної імплементації іншомовних слів до української мови і жаги до витлумачення їх на підставі власних побажань, ігноруючи умодернену структуру геостратегічного ландшафту, включаючи політичні інтереси нації.

На підставі авторської моделі концепції геостратегії аналізуються ідея політичної готовності крізь призму сучасних політичних тенденцій, структури політичної комунікації і політичних відносин, політичних інтересів і політичної діяльності, які синергетично впливають на її зміст та форми прояву.

У статті продовжується ключова авторська ідея щодо чіткого виділення геостратегії як окремої від геополітики теорії. Через це з політологічних позицій ілюструється розбіжність трактування розуміння ідеї готовності. Слідуючи логікою генеральної концепції запропонованої теорії, у статті піддано аналізу найсучасніші акти стратегічної правотворчості, погляди провідних безпекових архітекторів США з метою унаочнення віддзеркалення ідеї готовності. Таким чином відбувається ілюстрація коректності рефлексії об'єктивних тенденцій політичного середовища і їх легітиміція як в політичних рішеннях, так і в нормах права.

Сформовано наукове завдання щодо окремого дослідження різноманітних характеристик макросистем крізь призму політичного виміру: готовність, рівновага, стійкість, вразливість, гомеостазис, ізоморфізм, конгруентність.

Запропоновано увести в науковий обіг поняття «готовність» і «політична готовність», якими слід позначати різні за своїм змістом дії в політичному вимірі із подальшим розробленням запропонованих у статті понять: «політична готовність» і «політична готовність».

Ключові слова: геостратегія, готовність, політична готовність, стан стійкості, політична система, політичні інтереси, базові концепти геостратегії, акти стратегічної правотворчості, політична лінгвістика, властивість політичних систем, стратегічна автономія.

Summary

Lipkan V. A. The idea of political readiness. – Article. Amidst the current transformation of political systems, the volatility of the security configuration, the ill-preparedness of institutional structures for a reasonable and systematic response to new threats

and dangers, the need for an accurate and correct understanding of key concepts and basic ideas in terms of the political dimension of their operationalization requires special attention.

Within the framework of modern geostrategy, it is necessary to create original strategic imperatives, which should rely on relevant political terminology without scaling and replicating the mistakes cultivated in regulations' holy simplicity – certain concepts are legitimized following the exotic moods of law-making entities, not the objective realities and trends of building transformative political reality grounded on non-linearity, instability and non-stationarity.

Under *geostrategy as a political and security practice* of the modern Ukrainian state, there is a pressing task: to quit the dogmatic interpretation of the resilience concept by ignoring populist attempts to shape an appropriate system, instead consider ideas of political readiness through the prism of the systemic dimension. Following *geostrategy as a theory*, the author proposes to develop the original geostrategy as a political-security practice based on speech traditions, lexicographic rules, including the application of the hermeneutic approach and political linguistics. Therefore, the language strategy of the state suggests acquiring a deep knowledge of the native language and not scaling the attempts of the hasty implementation of foreign words to the Ukrainian language and the craving for their interpretation given own wishes, ignoring the modernized structure of the geostrategic landscape, including the political interests of the nation.

Pursuant to the author's model of the geostrategy concept, the idea of political readiness is analyzed through

the prism of modern political trends, the structure of political communication and political relations, political interests and political activities, which synergistically affect its content and forms of manifestation.

The article extends the key author's idea of clear determination of geostrategy as a separate theory from geopolitics. Consequently, the divergence in the interpretation and understanding of the idea of readiness is illustrated from a political science standpoint. Following the logic of the general concept of the theory concerned, the article analyzes the most modern acts of strategic law-making, the views of the US leading security architects in order to expose the reflection of the idea of readiness. Thus, there is an illustration of the correctness of the reflection of political objective trends and their legitimation both in political decisions and in the rules of law.

The scientific task of an individual study of various characteristics of macro systems through the prism of the political dimension is stated: readiness, balance, stability, vulnerability, homeostasis, isomorphism, and congruence.

It is proposed to introduce into scientific circulation the concepts of readiness and political readiness, which designate actions that differ in their content within the political dimension with the further development of the concepts introduced in the article: political readiness and political readiness.

Key words: geostrategy, readiness, political readiness, stability state, political system, political interests, basic concepts of geostrategy, acts of strategic law-making, political linguistics, property of political systems, strategic autonomy.